

ARAŞTIRMA MAKALESİ

TFRS'NİN İŞLETME SERMAYESİ GÖSTERGELERİNE ETKİSİ: İMALAT SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ

THE IMPACT OF TFRS ON WORKING CAPITAL INDICATORS: EXAMPLE OF MANUFACTURING INDUSTRY

Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe UZUN KOCAMIŞ*
Dr. Yusuf KALDIRIM**

ÖZ

Çalışmanın amacı TFRS öncesi (1997-2003) ve TFRS sonrası (2005-2018) dönemler arasında, Borsa İstanbul'da işlem gören imalat sektöründeki işletmelerin işletme sermayesi göstergelerinde farklılık olup olmadığını araştırmaktır. Çalışmanın örneklemini 1997-2018 yılları arasında Borsa İstanbul'da imalat sektöründe işlem gören 109 işletme oluşturmaktadır. Çalışmada Kolmogorov-Smirnov testi kullanılarak verilerin normallik sınaması yapılmış, Wilcoxon Signed Ranks testi ve t testi kullanılarak araştırma hipotezinin geçerliliği test edilmiştir. Araştırmanın bulguları, işletme sermayesi düzeyi, stok devir süresi, borç devir süresi, cari oran ve asit-test oranında, TFRS öncesi ve TFRS sonrası dönemler arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Örneklemdaki işletmelerde TFRS öncesi ve TFRS sonrası dönemler arasındaki işletme sermayesi göstergelerindeki değişimde standartlar farklı işletmelerde farklı düzeyde etkili olabilir.

Anahtar Sözcükler: TFRS İşletme Sermayesi, İşletme Sermayesi Düzeyi, Cari Oran, Asit-Test Oranı, Alacak Devir Süresi, Borç Devir Süresi, Stok Devir Süresi.

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate whether there is a difference in the working capital indicators of the companies in the manufacturing sector traded on Borsa Istanbul between the periods before TFRS (1997-2003) and

* İstanbul Üniversitesi, tugce.uzun@istanbul.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7769-2621>

** Milli Eğitim Bakanlığı, yusufkaldirim54@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9725-7069>

after TFRS (2005-2018). The sample of the study consisted of 109 enterprises traded in the manufacturing sector in Borsa Istanbul between 1997-2018. In the study, the normality test of the data was performed by using Kolmogorov-Smirnov test, and the validity of the research hypothesis was tested using Wilcoxon Signed Ranks test and t test. The findings of the study revealed that there is a significant difference between pre- and post-TFRS periods of working capital level, inventory turnover time, debt turnover time, current ratio and acid-test ratio. In the sample companies, the standards may have a different effect on the changes in working capital indicators between the periods before and after the TFRS.

Keywords : TFRS, Working Capital, Working Capital level, Current Ratio, Acid-Test Ratio, Receivable Turnover, Payable Turnover, Inventory Turnover

GİRİŞ

Para ve sermaye piyasalarının dünya çapında entegrasyonu ile kaliteli ve anlaşılabilir finansal bilgi temini zorunlu hale gelmiştir. Hacim ve çeşit olarak artan finansal olaylara paralel olarak muhasebe uygulamalarında yeni kuralların oluşturulması zorunlu hale gelmiştir. Küreselleşme akımları ile birlikte artan ekonomik faaliyetler de muhasebe uygulamalarına uluslararası boyut ve nitelik kazandırmıştır.

Uluslararası farklı muhasebe ve finansal raporlama uygulamaları, uluslararası alanda açıklanması zor farklı faaliyet sonuçlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla uygulanan farklı muhasebe standartlarının yakınlştırılması, dünya çapında genel kabul görmüş bir Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) setinin oluşturulması gerekliliği de bu noktada karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası boyuttaki bu çabalar ulusal sistemlerdeki değişmelere ve gelişmelere yol açarak birçok ülkede uyumlaştırma çabalarını başlatmıştır. Piyasaların uluslararasılaştırılması ile belirlenen iş ortamındaki değişkenlik, şirketleri etkileyen riskleri arttırmaktadır (Mironiucă, Carp, & Chersanc, 2015).

Ülkemizde muhasebe standartlarının gelişimi öncelikli olarak devlet yönlendirmesiyle gerçekleşmiş, ekonomik ve siyasi olarak yoğun ilişki içerisinde olduğumuz ülkeler örnek alınarak ilk uygulamalar yapılmıştır. Muhasebe standartlarına ilişkin ilk çalışma 1994 yılında kurulan Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu'nun (TMUDESK) yayınlamış olduğu 19 adet standarttır. Ayrıca Bankacılık Düzenleme ve Denetleme

Kurumu (BDDK) ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) muhasebe standartları konusunda çalışmalar yapmışlardır. Nihayetinde, ülke düzeyinde tek düzeni sağlamak adına “Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu” kurulmuştur. TMSK da bu gelişmelere paralel olarak, uluslararası muhasebe standartlarının “set olarak” uygulamaya konulması konusunda ilke kararı almıştır. Bu amaçla IASB ile işbirliği halinde hazırlanan uluslararası muhasebe standartlarının Türkçe çevirileri, “ikinci taslak metin” olarak 2004 yılı sonunda, Kurul’un web sayfasında kamuoyunun görüşlerine sunulmuştur. TMSK, 2005 yılı Ocak ayından itibaren uluslararası muhasebe standartları ile tam uyumlu Türkiye Muhasebe Standartları’nı (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları’nı (TFRS); 2007 yılı Mart ayından itibaren de TMS Yorumları’nı (TMSY) ve TFRS Yorumları’nı (TFRSY) Resmi Gazete’de yayınlamaya başlamıştır. SPK düzenlemelerine tabi kuruluşlar 01 Ocak 2008 tarihinden itibaren SPK’nın Seri: XI No: 29 sayılı “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği”ne göre finansal tablolarını hazırlamaktadır. 2008 Mart ayı itibariyle, kavramsal çerçeve dışında 30 adet TMS, 8 adet TFRS, 10 adet TMSY ve 10 adet TFRSY yayınlamıştır. 2 Kasım 2011 tarihli ve 28103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kanun Hükmünde Kararname ile TMSK lav edilerek yerine Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) kurulmuştur. Ocak 2016 itibariyle KGK tarafından; Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeveyle birlikte 14 adet TFRS ve 27 adet TMS yayınlanmıştır (www.kgk.gov.tr).

Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) benimsenmesi muhasebe uygulamasında ve potansiyel olarak finansal tablolar analizinde değişikliklere neden olmuştur. Uluslararası muhasebe standartlarının benimsenmesi finansal bilgilerde daha yüksek kalite arayışına yol açmıştır. Bir kamu politikası olarak UFRS, kredi erişim koşullarını ve dolayısıyla şirketlerin sermaye yapısı kararlarını iyileştirmeye yöneliktir (Santos, Fávero, & Distadio, 2016). Bu bağlamda işletmelerin ekonomik-finansal analizinde şirketlerin işletme sermayesi yönetiminde uluslararası standartların etkilerini ortaya koymak önem arz etmektedir.

Temel olarak, işletme sermayesi yönetimi, firmanın performansına yönelik önemli bir teşvik olarak firmanın finansman kararlarında en önemli segmentlerden biridir (Kasirana, Mohamad, & Chin, 2016). İşletme sermayesi yönetimi, “cari varlıkların ve cari borçların yönetimi ve bu cari varlıkların finansmanı” olarak tanımlanır (Murugesu, 2013). Farklı ülkelerdeki

çalışmalarda işletme sermayesi yönetiminin hem karlılık hem de likidite üzerinde önemli etkisinin olduğu tespit edilmiştir (Gill, Biger, & Mathur, 2010, s. 2).

Bu gözlemler ışığında, bu yakınsama bağlamında, göstergelerin seviyelerinde olası değişiklikleri doğrulamak amacıyla şirketlerin ekonomik ve finansal durumlarının analiz sürecini değerlendirmek önemlidir. Bu nedenle, yöneticilerin, işletme sermayesinin yönetimine odaklanmaları gerekir; çünkü kârlarını en üst düzeye çıkarmak için şirket, iflasına yol açabilecek likidite sorunlarıyla karşı karşıya kalabilir (Silva & Miranda, 2016, s. 254). Firma içerisindeki kısa ve uzun vadeli tüm faaliyetleri etkilemesi nedeniyle çalışma sermayesinin yönetimi önem taşımaktadır. Çalışma sermayesinin yüksek ya da düşük seviyede olması karlılık ve likiditeye ek olarak risk durumunu da etkilemektedir (Karagözoğlu, Aktaş, & Kayalidere, 2019, s. 232)

Bu çalışmayla “TFRS’ye geçiş, Borsa İstanbul’da işlem gören imalat sektöründeki işletmelerin işletme sermayesi göstergelerinde değişikliğe sebep olmuş mudur?” sorusuna cevap aranmıştır. Muhasebe standartlarının işletme sermayesi göstergelerindeki etkilerini tespit etmeye yönelik çalışmalar sınırlı sayıdadır. İmalat sektörüne yönelik çalışma ise bulunmamaktadır. Bu bakımdan çalışmanın literatüre katkı yapması beklenmektedir.

Çalışmada giriş bölümünden sonra konuyla ilgili literatüre yer verilmiştir. Daha sonra araştırmanın metodolojisi açıklanarak araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır.

LİTERATÜR TARAMASI

UFRS’yi benimsemenin şirketler üzerindeki etkilerine baktığımızda UFRS’nin yönetim ve karar verme sürecinde, sermaye maliyeti üzerinde ve yönetimin hesap verebilirliği vb. üzerinde önemli etkileri olduğu görülmektedir (Petreski, 2006). Her şirket birkaç standarttan önemli ölçüde etkilenebilir ve bu nedenle bu etkiler göz önünde bulundurulmalıdır. Petreski (2006) uluslararası standartları benimsemenin işletmeler üzerindeki etkisini çok olumlu ve kayda değer olarak ifade etmektedir. Ayrıca, finansal tabloların UMS-UFRS’ye uygun hazırlanmasının firma değerine önemli ölçüde katkıda bulunduğunu belirtmektedir (Petreski, 2006). UFRS’yi benimsemenin temel önemi, finansal raporlamaların bilgi kalitesindeki iyileşmedir.

UFRS’nin finansal tabloların analizinin kalite düzeyine ilişkin Türkiye’de de çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Yapılan anket çalışmaları UFRS’nin

karşılaştırılabilirliği sağladığı, finansal tablo kullanıcıların güven düzeyini yükselttiği ve yatırımcı kararlarına katkı sağladığı ortaya koymaktadır (Akgün, 2013). Ağca ve Aktaş (2007) TFRS'nin ilk kez uygulanmasının finansal oranlarda anlamlı değişikliğe sebep olduğunu tespit etmişlerdir. Şen ve Oruç (2009) İMKB'de işlem gören firmaların işletme sermayesi yönetiminde verimlilik düzeyleri ile toplam varlık getirileri arasındaki ilişkiyi ortaya koymuşlardır. Yapılan çalışma sonucunda nakit dönüşümü döngüsü, net işletme sermayesi seviyesi, cari oran, alacak devir süresi, stok devir süresi ve toplam aktiflerin getirisi arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Literatürde ulusal düzenlemeler ile UFRS arasındaki ilişkiyi inceleyen pek çok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Aşağıda bu çalışmalardan bir kısmına yer verilmektedir.

Ataman ve Özden (2009) TFRS'ye uygun olarak hazırlanan mali tablolarda cari oran ve asit-test oranı değerlerinde gerileme olduğunu stok devir hızı, alacak devir hızları oranlarının arttığını ortaya koymuşlardır. Cari orandaki gerilemenin dönen varlıklar ve kısa vadeli yabancı kaynaklardaki azalıştan kaynaklandığını, dönen varlıklardaki azalışın sebeplerinin bazı hisse senetlerinin duran varlıklar arasında sınıflandırılması, şüpheli alacaklar, alacaklarda reeskont uygulanması, stoklarda vade farkının ayrıştırılması ve stokların net gerçekleşebilir değerle değerlendirilmesi olduğunu; kısa vadeli yabancı kaynaklardaki azalışın ise ticari borçlardaki iskontodan kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Stok devir hızındaki artışın nedeni ise stoklardaki vade farkının ayrıştırılması ve net gerçekleşebilir değerlendirme ölçütünün kullanılmasından, alacak devir hızındaki artışın sebebinin ise şüpheli alacaklar ve alacakların iskonto edilmesinden kaynaklandığı vurgulanmıştır.

Balcı (2012) örnek olay üzerinden yaptığı çalışmada TFRS hükümlerine uygun muhasebe kayıtları ile tek düzen hesap planına göre hazırlanmış finansal tabloları TFRS'ye göre dönüştürmüş ve karşılaştırmalı oran analizi yapmıştır. Bulgular, TFRS'ye uyarılama sonrası cari oranda gerileme, asit test oranında ise yükseliş olduğunu, stok devir hızının arttığını, alacak devir hızının azaldığını ortaya koymuştur. Dönen varlıklarda yer alan uzun vadeli elde tutulması planlan hisse senetlerinin duran varlıklarda sınıflandırılması, ticari alacakların itfa edilmiş maliyet bedeline indirgenmesi ve şüpheli alacaklara ayrılan karşılıklar cari oran ve asit-test oranında negatif etki yapmıştır. Stoklardaki finansman giderlerinin ayrıştırılması ve değer düşüklüğü cari oranı azaltmıştır. Satış amaçlı makinaların dönen varlık olarak sınıflandırılmasından cari oran

ve asit test oranı olumlu etkilenirken, ticari borçların itfa edilmiş maliyete indirgenmesinin kısa vadeli yabancı kaynakları azalttığı ve likidite oranlarını olumlu etkilediği çalışmanın sonuçlarındandır. Stok devir hızındaki artış vade farkının ayrıştırılması ve net gerçekleştirilebilir değere indirgeme gibi stoklara ilişkin düzenlemelerden kaynaklanmaktadır.

Alkan ve Doğan (2012) TFRS'nin finansal oranlar üzerinde etkisini inceledikleri çalışmada TRFS sonrasında cari oran ve asit-test oranında anlamlı düzeyde artış olduğunu tespit etmişlerdir. Stok devir hızı ve alacak devir hızında artış gözlenmesine rağmen bu bulgu anlamlı değildir. Cari oran ve asit-test oranındaki artışın satış amaçlı duran varlıkların dönen varlıklar arasında sınıflandırılmasından kaynaklanabileceğini ifade etmişlerdir. Stok devir hızındaki değişimin stoklarda vade farkının ayrıştırılması, net gerçekleştirilebilir değere indirgeme gibi stoklara ilişkin düzenlemelerden kaynaklandığını, alacak devir hızındaki farklılığın ise şüpheli alacaklar ve alacaklara ilişkin ıskontolardan kaynaklanabileceğini ifade etmişlerdir.

Cengiz (2014) BIST 100 endeksine yönelik araştırmada TFRS'nin finansal oranlara etkisi araştırmış, cari oranda TFRS sonrası artış olmasına rağmen bu bulgunun anlamlı olmadığını tespit etmiştir.

Munteanua v.d. (2014) tarafından Bükreş Borsasına kayıtlı 56 şirketin verileri baz alınarak yapılan likidite oranı, ödeme gücü oranı, borçluluk oranı, özkaynak karlılığı, varlıkların geri dönüşü oranları esas alınarak yapılan çalışmada, medyan ve ortalama düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmediği ve ödeme gücü oranları ve özkaynak kârlılığı oranlarında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Aygün vd. (2016) tarafından BIST'e kayıtlı farklı sektörlerden 158 firma verisinden faydalanılarak UFRS'nin finansal oranlar üzerindeki etkisi ortaya konulmuştur. 1995-2013 yıllarını kapsayan bu çalışma sonucunda UFRS sonrası dönemde firmaların likidite ve faaliyet oranlarında artış buna karşın karlılık, borçlanma, büyüme ve piyasa oranlarında ise anlamlı bir azalışın olduğu tespit edilmiştir.

Ayanoğlu ve Yılmaz (2016) tarafından yapılan çalışmada TFRS'nin finansal oranların üzerindeki etkisi örnek olay üzerinden incelenmiştir. Yapılan karşılaştırma sonucunda, likidite, faaliyet ve karlılık oranlarında artış, mali yapı oranlarında düşüş gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Muhasebe standartlarının işletme sermayesine etkilerini araştırmak amacıyla farklı sektör ve endekslere yönelik sınırlı sayıdaki ulusal ve

uluslararası çalışma, uluslararası muhasebe standartlarını uygulamaya geçişin işletme sermayesi göstergelerini etkilediğini ortaya koymuştur. Bu çalışmalara aşağıda yer verilmektedir.

Santos vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada Brezilya'da 35 şirket üzerinde UFRS öncesi ve sonrası işletme sermayesi göstergelerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, işletme sermayesi gereksiniminde önemli bir değişiklik olmadığı, net işletme sermayesi, nakit dengesi ve likidite oranı göstergelerinde önemli değişiklikler olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun, finansal varlık ve yükümlülüklerin işletme varlık ve yükümlülüklerinden daha fazla değişikliğe uğraması anlamına geldiğini ifade etmişlerdir.

Güneysu ve Atasel (2019) tarafından yapılan çalışmada 2000-2017 yılları arasında BIST 100 endeksinde işlem gören işletmelerin çalışma sermayesi yönetimi belirleyicilerinde UFRS'ye geçiş sürecinde bir fark olup olmadığı istatistiki olarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucuna göre; çalışma sermayesi yönetimi belirleyicilerinden borç devir süresi açısından anlamlı farklılığın olmasına karşılık diğer değişkenler (alacak devir süresi, stok tutma süresi, nakde dönüşme süresi, çalışma sermayesi düzeyi, çalışma sermayesi getirisi) açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

METODOLOJİ

Araştırmayla ülkemizde TFRS'ye geçişin imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin işletme sermayesi göstergelerine etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Sermaye Piyasası Kurulu 15.11.2003 tarihinde yayınladığı Seri XI No:25 sayılı muhasebe standartları hakkında tebliğ ile hisse senetleri borsada işlem gören işletmeler için uluslararası muhasebe standartlarının uygulanmasını 01.01.2005 tarihinden itibaren zorunlu hale getirmiştir. Aynı zamanda tercihen işletmelerin, 31.12.2003 tarihinde veya 2004 yılında hazırlanacak mali tablolarında tebliğin hükümlerini uygulamasına izin verilmiştir. Bu çerçevede araştırma dönemi TFRS ye geçiş öncesi dönemi temsil eden 1997-2003 ve TFRS sonrası dönemi temsil eden 2005-2018 yıllarını kapsamaktadır. Tebliğin uygulanmasının ihtiyari olduğu 2004 yılı araştırma dönemine dahil edilmemiştir. Araştırmanın örneklemini araştırma döneminde Borsa İstanbul'da imalat sektöründe kesintisiz olarak işlem gören şirketler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında kullanılan işletme sermayesi göstergeleri, dönen varlıkların toplam varlıklar içerisindeki oranını temsil eden

işletme sermayesi düzeyi, ticari alacak devir süresi, ticari borç devir süresi, stok devir süresi, cari oran ve asit-test oranıdır. Araştırmadaki değişkenlerin hesaplanmasında kullanılan veriler araştırmaya konu olan şirketlerin 3,6,9 ve 12 aylık mali tablolarına elde edilmiştir.

Muhasebe uygulamalarına ve finansal raporlamaya yönelik düzenlemeler finansal verilerin sınıflandırılmasında, değerlemesinde önemli değişikliklere sebep olabilmektedir. Bu değişiklikler finansal tabloların niteliksel ve niceliksel olarak etkilemekte, bu finansal tablolar kullanılarak yapılan analizlerin sonuçlarında istatistiksel olarak da kanıtlanabilecek farklılıklar gözlenmektedir (Alkan ve Doğan, 2012, s.98). Ulusal ve uluslararası düzeydeki bazı çalışmalar UFRS'ye geçişin işletme sermayesi göstergelerinde anlamlı düzeyde değişikliğe sebep olduğunu dair kanıtlar ortaya koymaktadır, Santos vd. (2016), Güneysu ve Atasel (2019) . Bu bağlamda ülkemizde TFRS'ye geçişin ülkemizde imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin finansal tablolarını dolayısıyla işletme sermayesi göstergelerini etkilediği varsayılmıştır.

Aşağıdaki hipotez ile TFRS'ye geçişin imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin, işletmeye sermayesi göstergelerinde değişikliğe sebep olup olmadığı araştırılmıştır.

H: İşletme sermayesi göstergelerinde TFRS öncesi ve TFRS sonrası dönemler arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 1 araştırmada kullanılan işletme sermayesi göstergelerini ve göstergelerin hesaplanma yöntemlerini göstermektedir.

Tablo 1: Değişkenler ve Hesaplama Yöntemleri

Değişken	Hesaplama Yöntemi
İşletme Sermayesi Düzeyi	Dönen Varlıklar / Toplam Varlıklar
Ticari Alacak Devir Süresi	$(\text{Ortalama Ticari Alacak} / \text{Net Satışlar}) \times 365$
Ticari Borç Devir Süresi	$(\text{Ortalama Ticari Borç} / \text{Satılan Malın Maliyeti}) \times 365$
Stok Devir Süresi	$\text{Ortalama Stok} / \text{Satılan Malın Maliyeti} \times 365$
Cari Oran	Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
Asit-Test Oranı	$(\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar} - \text{Canlı Varlıklar} - \text{Diğer Dönen Varlıklar}) / \text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}$

Araştırmada ilk olarak işletme sermayesi göstergelerine ilişkin verilerin Kolmogrov-Smirnov testi kullanılarak normallik sınaması yapılmıştır. Normallik sınamasında işletme sermayesi düzeyi dışındaki sonuçlar verilerin normal dağılmadığını ortaya koymuştur. Bu doğrultuda, normal dağılım göstermeyen veriler için parametrik olmayan testlerden Wilcoxon Signed Ranks testi, normal dağılım gösteren işletme sermayesi düzeyi için t testi kullanılarak %95 anlamlılık düzeyinde hipotezinin geçerliliği test edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 2 araştırmanın örneklemini oluşturan 109 işletmeye ait 21 yıllık araştırma dönemini kapsayan işletme sermayesi göstergelerine ilişkin 13.734 gözlem sonucunda elde edilen tanımlayıcı istatistiklere ait verileri göstermektedir. Tanımlayıcı istatistikler, alacak devir süresi, borç devir süresi ve stok devir sürelerinin uzadığını, cari oran ve asit-test oranında TFRS sonrası dönemde değerlerin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Toplam varlıklar içerisinde, dönen varlıkların oranını gösteren işletme sermayesi düzeyi ise TFRS sonrası dönemde TFRS öncesi dönemdeki değerlerin altındadır. Bir başka ifadeyle İşletme sermayesi düzeyi dışındaki göstergelerde TFRS sonrası dönemde artış eğilimi gözlenmektedir.

Tablo 2: Tanımlayıcı İstatistikler

Panel A						
İşletme Sermayesi Göstergesi	Alacak Devir Süresi (Gün)		Borç Devir Süresi (Gün)		Stok Devir Süresi (Gün)	
	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018
Dönem	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018
Ortalama	76,15	81,88	50,67	66,73	85,34	88,88
Minimum	16,01	6,68	10,30	12,12	6,74	3,88
Maksimum	212,76	252,27	170,19	198,73	460,26	341,21
Standart Sapma	36,33	38,40	28,28	34,02	65,62	54,53

Panel B						
İşletme Sermayesi Göstergesi	İşletme Sermayesi Düzeyi		Cari Oran		Asit-Test Oranı	
	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018
Dönem	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018
Ortalama	0,56	0,51	1,79	2,17	1,12	1,42
Minimum	0,25	0,16	0,45	0,25	0,21	0,12
Maksimum	0,87	0,85	3,62	10,47	2,81	9,25
Standart Sapma	0,14	0,15	0,72	1,63	0,56	1,33

Tablo 3 normallik testi sonuçlarını göstermektedir. Normallik testi sonuçları işletme sermayesi düzeyi dışındaki verilerin normal dağılmadığını ortaya koymuştur.

Tablo 3: Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları

Panel A						
İşletme Sermayesi Göstergesi	İşletme Sermayesi Düzeyi		Cari Oran		Asit -Test Oranı	
	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018
Dönem	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018
Statistic	0,06	0,07	0,14	0,22	0,13	0,22
Sig.	0,20	0,20	0,00	0,00	0,00	0,00

Panel B						
İşletme Sermayesi Göstergesi	Alacak Devir Süresi		Stok Devir Süresi		Borç Devir Süresi	
	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018
Dönem	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018	1997-2003	2005-2018
Statistic	0,11	0,11	0,19	0,15	0,11	0,15
Sig.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Normal dağılım göstermeyen cari oran, asit-test oranı, alacak devir süresi, borç devir süresi, stok devir süresi için parametrik olmayan yöntemlerden Wilcoxon Signed Rank testi, normal dağılım gösteren işletme sermayesi düzeyi için ise t testi kullanılarak farklılıkların anlamlılık düzeyi test edilmiştir.

Tablo 4 TFRS öncesi ve TFRS sonrası dönemler arasında işletme sermayesi göstergelerindeki değişikliğe ilişkin test sonuçları göstermektedir. Bulgular, stok devir süresi, borç devir süresi, cari oran ve asit-test oranındaki sonuçlarda anlamlı, alacak devir süresindeki sonuç ise anlamlı olmadığını göstermektedir. Büyük oranda göstergelerde TFRS sonrası artış yönünde farklılık gözlenmektedir.

Tablo 4: Wilcoxon Signed Ranks Testi Sonuçları

Panel A										
İşletme Sermayesi Göstergesi		Stok Devir Süresi			Borç Devir Süresi			Cari Oran		
Veri		N	Mean Rank	Sum of Ranks	N	Mean Rank	Sum of Ranks	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Positive Ranks		63	60,44	3807,50	80	61,49	4919,00	61	61,04	3723,50
Negative Ranks		46	47,55	2187,50	29	37,10	1076,00	48	47,32	2271,50
Test Statistics	Z	-2,45			-5,81			-2,20		
	Sig.	0,014			0,01			0,03		

Panel B							
İşletme Sermayesi Göstergesi		Asit-Test Oranı			Alacak Devir Süresi		
Veri		N	Mean Of Rank	Sum of Ranks	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Positive Ranks		63	59,15	3726,50	63	55,70	3509
Negative Ranks		46	49,32	2268,50	46	54,04	2486
Test Statistics	Z	-2,20			-,546		
	Sig.	0,03			0,12		

Tablo 5 işletme sermayesi düzeyi için test sonuçlarına göstermektedir. Bulgular, işletme sermayesi düzeyinde TFRS sonrası dönemdeki farklılığın anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 5: T testi Sonuçları

İşletme Sermayesi Göstergesi	İşletme Sermayesi Düzeyi		
	Fark	t	Sig.
1997-2003	0,05	3,75	0,01
2005-2018			

Ülkemizde imalat sektöründe TFRS öncesi ve TFRS sonrası dönemler arasında işletme sermayesi göstergelerinde farklılık olup olmadığını araştırmaya yönelik bulgular işletme sermayesi düzeyi, borç devir süresi, stok devir süresi, cari oran ve asit-test oranına ilişkin farklılıkların anlamlı olduğunu göstermektedir. Alacak devir süresine ilişkin bulgular ise farklılığın anlamlı olduğuna dair kanıt ortaya koyamamıştır. Bu doğrultuda, geçerliliği test edilen araştırma hipotezi işletme sermayesi düzeyi, borç devir süresi, stok devir süresi, cari oran ve asit-test oranı için kabul edilmiştir. Alacak devir süresine yönelik bulgu ise anlamlı olmadığı için TFRS öncesi ve TFRS sonrası dönemler arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ifade eden hipotez kabul edilmemiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İşletme sermayesi yönetimi için gerekli veriler yerel otoriteler tarafından yapılan düzenlemelere göre hazırlanan finansal tablolardan elde edilmektedir. Bu bakımdan mali nitelikli işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve raporlanmasına yönelik farklı düzenlemeler bu verilerin niteliğini ve niceliğini etkileyebilmektedir. Muhasebe alanında dünyada ortak bir dil oluşturmayı amaçlayan uluslararası muhasebe standartları, finansal verilerin sınıflandırılması, değerlemesi ve finansal tablo açıklamalarında önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Uluslararası finansal raporlama standartlarının ülkemizdeki karşılığı olan TMS ve TFRS'lerin uygulanması 2005 yılında borsada işlem gören şirketler için zorunlu hale gelmiştir. Çalışmayla, muhasebe uygulamalarına yön veren TFRS'ye geçişin imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin işletme sermayesi göstergelerinde farklılığa sebep olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışma sonuçları işletme sermayesi düzeyinde TFRS'ye geçiş sonrası dönemde gerileme olduğunu, başka bir ifadeyle oransal olarak toplam varlıklar içerisinde dönen varlıkların payının azaldığını göstermektedir. Likidite oranları olarak ifade edilen cari oran ve asit-test oranında da TFRS öncesi ve TFRS sonrası dönemler arasında anlamlı düzeyde farklılık söz konusudur. Bulgular, cari oran ve asit-test oranında TFRS sonrası dönemde artış yönünde değişim olduğunu göstermektedir.

Çalışmada ayrıca faaliyet oranları arasında yer alan borç devir süresi ve stok devir süresinde TFRS öncesi ve TFRS sonrası dönemler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bulgular, TFRS sonrası dönemde, borç devir süresi

ve alacak devir süresinin uzadığını göstermektedir. Alacak devir süresine yönelik bulgu istatistiksel olarak doğrulanamamıştır. Borç devir süresindeki anlamlı farklılık BIST 100'e yönelik araştırma yapan Güneysu ve Atasel (2019)'in bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

TFRS'ye geçiş muhasebe uygulamalarında önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Bir ya da birkaç standartla açıklamak güç olmakla birlikte, çalışma ile tespit edilen TFRS öncesi ve TFRS sonrası dönemler arasında işletme sermayesi göstergelerindeki farklılıklar TFRS 9 Finansal Araçlar: Sunum (eski TMS 39: Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme),(işletme sermayesi düzeyi, cari oran asit-test oranı, TMS 2 Stoklar (işletme sermayesi düzeyi, stok devir süresi, cari oran), TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler (işletme sermayesi düzeyi, cari oran), TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar, Koşullu Varlıklar (Ticari Borç Devir Süresi, cari oran, asit-test oranı), TFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat (eski TMS 18 Hasılat) (Ticari Alacak Devir Süresi), TMS 16 Maddi Duran Varlıklar (işletme Sermayesi Düzeyi) standartlarından kaynaklanabilir.

Çalışma sonucunda işletme sermayesi göstergelerinde tespit edilen farklılıklar dikkate alındığında muhasebe uygulamalarına yönelik düzenlemelerin muhasebe verilerinde farklılaşmaya sebep olabileceğini, bu durumun işletme yöneticileri, yatırımcılar ve diğer analistlerin bu verileri kullanarak yapacakları değerlendirmeleri etkileyebileceğini göstermektedir. Diğer bir önemli husus, her standardın farklı sektörleri farklı boyutlarda etkileyebileceği, yapılacak analizlerde işletmelerin faaliyet gösterdiği sektörün özelliklerine göre işletme sermayesi göstergelerine ait değerlerin farklılık gösterebileceği dikkate alınmalıdır.

Muhasebe standartlarının işletme sermayesine etkilerini tespit etmeye yönelik çalışmaların sınırlı olması, imalat sektörüne yönelik çalışma olmaması, güncel olaylar ışığında işletme sermayesi yönetiminin öneminin ön plana çıkması ve işletme sermayesi yönetiminde muhasebe verilerinin önemli rolü araştırmanın motivasyonları arasındadır. Bu çerçevede çalışmanın literatüre katkı yapması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

Ağca, A.ve Aktaş, R. (2007). First Time Application of IFRs and Its Impact on Financial Ratios: A Study on Turkish Listed Firm. *Problems and Perspectives in Management*, 5(2), 99-112.

Akgün, A. (2013). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Analize Etkisi: İMKB'ye Yönelik Bir Araştırma. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 10-26.

Alkan, G. İ.ve Doğan, O. (2012). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın Finansal Rasyolara Kısa ve Uzun Dönemli Etkileri: İMKB'de Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 87-100.

Ataman, B.ve Altuk Özden, E. (2009). Tek Düzen Hesap Planına Göre Hazırlanan Finansal Tabloların UFRS'ye Uyarlanması ve Rasyo Yöntemi ile Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 59-79.

Ayanoğlu, Y.ve Yılmaz, A. (2016). TFRS'ye Uyumlu Finansal Tablolara Geçiş Ve Oran Analizine Etkisi, Maden Sektörü Örneği. *Gazi Journal of Economics and Business*, 41-66.

Aygün, M., Alpaslan, A., Aslan, Y.ve Çalık, A. (2016). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Oranlar Üzerindeki Etkisi: Borsa İstanbul Üzerine Bir İnceleme. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 126-139.

Balcı, B. R. (2012). TFRS'lerin Oran Analizine Etkileri. *Journal of Yasar University*, 4689-4707.

Cengiz, H. (2014). Effects of International Financial Reporting Standards Application on Financial Ratios in Turkey. *International Journal of Management Economics and Business*, 10(21), 163-177.

Gill, A., Biger, N. and Mathur, N. (2010). The relationship between working capital management and profitability: Evidence from the United States. *Business and Economics Journal*, 1-9.

Güneysu, Y.ve Atasel, O. Y. (2019). UFRS'nin Çalışma Sermayesi Yönetimi Üzerindeki Etkisi: BIST100'de Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 454-466.

Karagözoğlu, G., Aktaş, R.ve Kayalıdere, K. (2019, Temmuz). Çalışma Sermayesi İle Faaliyet Performansı Göstergesi Olan Etkinlik Arasındaki İlişkinin Tespiti. *Muhasebe ve Finansman Dergisi* 83, 231-248.

Kasirana, F., Mohamad, N. and Chin, O. (2016). Working Capital Management Efficiency: A Study on the Small Medium Enterprise in Malaysia.

Procedia Economics and Finance 35, 297-303.

Mironiuca, M., Carp, M. and Chersanc, I.-C. (2015). The relevance of financial reporting on the performance of quoted Romanian companies in the context of adopting the IFRS. *Procedia Economics and Finance*, 404-413.

Munteanua, A., Brad, L., Ciobanu, R. and Dobre, E. (2014). IFRS adoption in Romania: the effects upon financial information and its relevance. *Procedia Economics and Finance* 15, 288-293.

Murugesu, T. (2013). Effect of Cash Conversion Cycle on Profitability: Listed Plantation Companies in Sri Lanka. *Research Journal of Finance and Accounting*, 4(18), 132-137.

Petreski, M. (2006). The Impact of International Accounting Standards on Firms.

Santos, M., Fávero, L. and Distadio, L. (2016). Adoption of the International Financial Reporting Standards (IFRS) on companies' financing structure in emerging economies. *Finance Research Letters*, 179-189.

Silva, T. and Miranda, G. (2016). Indicators of Working Capital Management before and after the adoption of the International Accounting Standards in Brazil. *Journal of Education and Research in Accounting*, 253-265.

Şen, M. ve Oruç , E. (2009). Relationship between Efficiency Level of Working Capital Management and Return on Total Assets in Ise. *International Journal of Business and Management*, 4, (10), 109-114.